

Paul PĂLTĂNEA*

**ABUREL – UN NEAM ARMEAN STABILIT LA GALAȚI
ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA**

-Rezumat-

Acest studiu inedit, aparținând regretatului istoric gălățean Paul Păltănea, readuce în atenție o familie de origine armeană care a jucat un rol important în orașul Galați, începând cu prima jumătate a secolului al XIX-lea. Sunt clarificate originea numelui familiei, începuturile prezenței în Galați, precum și dezvoltarea acesteia ca o familie burgheză de seamă în cadrul Galațiului comercial și industrial al vremii.

Cuvinte cheie: Aburel, familie, armean, Galați, secolul al XIX-lea, burghezie

**ABUREL – AN ARMENIAN FAMILY ESTABLISHED IN GALAȚI
IN THE FIRST HALF OF THE 19TH CENTURY**

-Abstract-

This inedited study, written by the regretted historian Paul Păltănea from Galați, deals with a family of Armenian origin which played an important role in the town of Galați starting with the first half of the 19th century. The study clarifies the origin of the family name, the beginning of its presence in Galați as well as its evolution as an outstanding bourgeoisie family in the commercial and industrial life of Galați, during these days.

Keywords: Aburel, family, Armenian, Galați, the 19th century, bourgeoisie

Neamul Aburel a fost situat de armenistul francez Frederic Macler, cu ocazia vizitei făcute în România, în 1927, alături de alte familii armene de seamă: Missir, Goilav, Pruncul, Buicliu¹. Informația provenea, desigur, de la Marietta Manissalian, născută Aburel, care l-a însoțit pe Macler în călătoria lui.

* Muzeul de Istorie Galați. Comunicarea, sub titlul *Aburel, un neam armean la Galați din prima jumătate a secolului XIX*, text rezumat, a fost susținută în cadrul Congresului de Genealogie și Heraldică (XI), Iași, 21-23 septembrie 2001. În decembrie 2007, autorul a încredințat Muzeului de Istorie Galați, spre publicare, manuscrisul cu titlul *Aburel, un neam armean stabilit la Galați din prima jumătate a secolului XIX*.

¹ Frederic Macler, *Raport sur une mission scientifique en Roumanie (juin-août)*, în „Revue des etudes armeniennes”, X, 1930, 1, p.21.

Danubius, XXXI, Galați, 2013, pp. 59-70.

Numele familiei ar proveni, notează Macler, informat de Marietta-Aburel-Manissalian, dintr-un Abro, al cărui înțeles nu-l explică². Publicistul Bogdan Căuș, armean de neam, credea că originea numelui se găsește în sintagma anuș-abur, „dulce-zeamă” pregătită de armeni, de Anul Nou, din „grâu, stafide, smochine, caise uscate, nuci și scorțișoară, asemeni mucenicilor”, pentru obținerea belșugului³. Partea a doua a sintagmei, abur, „zeamă”, s-a românizat prin sufixul el, fiind sinonim cu vechiul zeamă, folosit în Moldova la 31 octombrie 1491⁴, neavând nici o legătură cu onomasticul Aburel, „zefir”, „aburel”, cum a afirmat Iorgu Iordan⁵.

Întâiul menționat din acest neam, Aburel, care a venit la Galați probabil înainte de mijlocul secolului XIX, a fost atras, desigur, de bogata viață negustorească de aici, dar și de tradiția unei vechi comunități armenie, bine constituită încă de înainte de anul 1646, când un episcop armean își avea reședința la Galați⁶. Provenea, poate, dintr-o mai veche ramură stabilită în Focșani înainte de anul 1780, când Ilieș Aburel face daniile bisericii armenie din acest „târg”⁷. Descendență posibilă, înaintașii gălățeanului Toma Aburel fiind din împrejurimile Focșanilor. Să mai amintim, chiar dacă nu se pot stabili legături genealogice, că la 23 mai 1756 trăia în satul Țigănești (comuna Munteni, jud. Galați) răzeșul Aburel⁸, iar în septembrie 1790 viețuia la Iași, Zoia, fiica șetrarului Aburel⁹.

Nu știm dacă Garabet Aburel, aflat la Galați înainte de 17 noiembrie 1846, este, într-adevăr, acel „începător” al neamului, pe care l-am presupus. La acea dată era căsătorit cu Papișa, fata lui Hagi Avedic Melidon, o copilă de 13 ani, născută în anul 1833. Zestrea a fost bunișoară. Pe lângă suma de 300 de galbeni, Papișa mai

² *Ibidem.*, p.21.

³ Informații primite de la dr. Valentin Aburel, printr-o scrisoare din 18 iulie 1999.

⁴ *Documenta Romaniae Historica, A, Moldova*, volumul III, (1487-1504), volum întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și N. Ciocan, București, 1980, nr. 102, p. 202-203.

⁵ Iorgu Iordan, *Dicționar al numelor de familie românești*, București, 1983, p.19.

⁶ Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, Galați, Partea I, 1994, p. 104. Comunitatea putea exista încă de la începutul anului 1595, când armeanul Ohan din Iași avea afaceri cu negustori din Galați. Nu este exclus ca intermediar la aceste afaceri să fi fost armenii de aici (*Ibidem*, p. 47). Avem rezerve față de afirmația pusă în circulație de Andreas Wolf (*Beitrage zu einer statistischen-historischen Beschreibung der Furstenthumes Moldau*, II, Hermannstadt, 1805), reiterată și de alți istorici (vezi Dj. H. Siruni, *Bisericile armenie din Țările Române*, în „ANI. Revistă de cultură armeană”, 1942-1943, p. 507), întrucât nu există dovezi documentare contemporane care să le ateste existența în portul dunărean în timpul domniei lui Alexandru cel Bun.

⁷ Grigore Goilav, *Biserici armenie din România*, în „Revista de Istorie, Arheologie și Filologie” (RIAF), XII, 1911, 2, p. 461.

⁸ Ștefan Andronache, *Documente istorice tecucene*, II, Tecuci, 2001, p. 96.

⁹ Arhivele Naționale Istorice Centrale, Documente istorice, CCLXIII/133; Paul Păltănea, *Neamul logofătului Costache Conachi*, București, 2001, p. 43.

primește un inel „cu pietre de diamant”, cercei cu diamante, ciuboșele de damă, dar și un „iorgan” – plapumă – cu „față de atlas”. După un deceniu de căsătorie, Garabet nu reușise să-și asigure o viață prosperă și de aceea Papișa cere Tribunalului, la 18 octombrie 1858, să i se separe zestrea de averea soțului, care avea de plătit mai multe datorii¹⁰. Garabet a murit după anul 1861, când se naște unicul lor fiu, Avedic¹¹. Văduva Papișa, Peppi în actul de deces, a trăit pe strada Sfântul Spiridon, în vechea „mahala armenească”, până la 25 iulie 1887¹².

Fiul lui Garabet, Avedic, tipograf de meserie, s-a căsătorit, la 18 iulie 1889, cu Zamfira, Zania în alte acte de stare de stare civilă, fiica lui Simion Luca¹³, negustor armean stabilit în oraș înainte de anul 1879, când i se naște copila.

După nașterea primului copil, Floria, la 11 noiembrie 1890¹⁴, Avedic, urmând exemplul socrului care-și mutase negustoria în comuna Băleni, se mută și el în comuna apropiată, Oasele (Rediu de astăzi), deschizându-și o prăvălie. Ultima fiică a lui Avedic, profesoara Maria Butunoiu, mai păstra, la 90 de ani, amintirea unui alt început al familiei sale. Înaintașii tatălui au venit la Galați prin Ismail, iar ai mamei de la Suceava. După o vreme de bune afaceri, bunicii au sărăcit. Ajuțați de rude, s-au strămutat la Oasele, unde și-au continuat negoșul, pe care l-a urmat și tatăl¹⁵. La nașterea celui de-al doilea fiu, Garabet, la 16 martie 1892, la Oasele, cei doi părinți sunt înregistrați cu profesia de „comercianți”¹⁶.

Numele de botez, Garabet, are înțelesul, după opinia preotului cărturar I.C. Beldie, de „înainte mergător al culturii, predicator al ei”¹⁷, înclinații care se vor manifesta din primele clase primare. Sclipiri de inteligență care-i îndeamnă pe părinți să-l înscrie, în toamna anului 1905, la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați. Se retrage la finele acestui an școlar, continuând următoarele două clase în învățământul particular. Revine la Liceul „Vasile Alecsandri” în toamna anului 1908. L-a absolvit în 1913¹⁸.

¹⁰ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați (SJANG), Tribunalul Covurlui, „Secția I. Judecătorești”, 1858, dos. 263, f.1-3v.

¹¹ În actul de deces al lui Avedic, de pe 31 ianuarie 1931 (Primăria Municipiului Galați, „Stare civilă. Morți”, 1931, nr.151), se precizează că s-a născut în anul 1858, conform declarațiilor făcute de martori. Am preferat declarația făcută de el însuși, la moartea mamei, în 1887, cum că avea 26 de ani, deci că era născut în 1861.

¹² SJANG, Primăria Orașului Galați, „Stare civilă. Morți”, 1887, nr. 812; „Vocea Covurluiului”, V, nr. 3406, 26 iulie, 1887, p. 3.

¹³ *Ibidem*, „Stare civilă. Căsătorii”, 1889, nr. 198.

¹⁴ *Ibidem*, „Stare civilă. Născuți”, 1890, nr. 1675.

¹⁵ Interviu, ziarul „Viața liberă”, Galați, X, nr. 2814, 3 martie 1999, p.5.

¹⁶ SJANG, Comuna Rediu, Jud. Galați, „Stare civilă. Născuți”, 1892, dos. 10, nr. 13.

¹⁷ I.C. Beldie, *Judele G. Aburel*, în „Acțiunea”, Galați, II, nr. 313, 3 octombrie, 1931, p.1.

¹⁸ SJANG, Fond Liceul „Vasile Alecsandri”, dos. 127, f. 154; Al. Nicolescu, *Primii 60 de ani ai Liceului „Vasile Alecsandri” din Galați*, Galați, 1928, p. 200.

Studiile la Facultatea de Drept, începute la Iași, le-a întrerupt mobilizarea generală pentru intrarea României în război, la 14/27 august 1916. A fost încadrat în Regimentul 9 Vânători din Armata a III-a, comandată de generalul M. Aslan, care apăra linia Dunării. După dezastrul suferit de armata română la Turtucaia, pe 6 octombrie 1916, s-a pregătit o contraofensivă comandată de generalul Alexandru Averescu, pentru apărarea Constanței. În acest context strategic, Regimentul 9 Vânători ocupă poziții la Amzacea¹⁹. Garabet avea gradul de sublocotenent și, fiind o persoană delicată, care îl va impresiona, mai târziu, cu această calitate pe romancierul Anton Holban²⁰, suportă cu greu cumplita zbatere.

Înfrângerea din septembrie îl descumpănește. Stare pe care o descrie într-un jurnal de campanie, la 6 septembrie, pe când se afla la Topraisar: „În jurul nostru, pe câmp, totul pare c-a înnebunit. Nevroza panicei urlă, mugește, învorburând totul. Stau în picioare paralizat, aiurit, privind dezastrul. În sufletu-mi zbutucit se mânia o lume, o ceață întunecată îmi învăluie conștiința. Respir adânc, trăgând în plămâni aerul otrăvit de miasmele înfrângerii. A fost oare înfrângere? Nu, nu. Sunt florii dulci ai biruinței, a fost o beție sublimă, cele mai mărețe clipe ale vieții mele”²¹. Datorită bravului său comportament ostășesc, magistratul Romulus Burbea va mărturisi, peste ani, că Garabet a fost „cel mai tipic reprezentant al vitejiei generației care a dus războiul nostru cel mare. A știut, în acele împrejurări grele pentru nația noastră, să poarte cu inimă și cu mândrie, și sabia și carabina. Și-a purtat cu tărie trupul rănit în luptele din Dobrogea și Mărășești”²².

După demobilizare și-a definitivat studiile și a intrat în magistratură. A fost numit stagiari la Judecătoria din comuna Vidra, județul Vrancea, de unde a trecut la tribunalele din Târgoviște și Pitești. Activitatea în magistratura gălățeană și-a început-o la 5 martie 1921, ilustrând-o, timp de un deceniu, cu o pilduitoare abnegație, admirată de contemporani²³. S-a impus și prin vasta lui cultură. „Citea enorm, mărturisește un admirator, și orice: matematică și fizică, filosofie și beletristică”²⁴. Pasiune pe care și-a întreținut-o, în ciuda modestelor sale venituri, constituindu-și o bună bibliotecă, cu vreo 3.000 de volume, ajunsă în colecțiile

¹⁹ Constantin Kirișescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916-1919*, București, 1922, I, p. 223-225.

²⁰ Anton Holban, *Parada dascălilor*, în „Opere”, I, 1970, p.123.

²¹ Garabet Aburel, *Amintiri din război. Tranșeele Amzacea*, în „Moldova de Jos”, II, 1929-1930, Galați, p.18-19. Vezi și Garabet Aburel, *Note dintr-un carnet de război. Retragerea*, în „Acțiunea”, II, nr. 393, 3 octombrie 1931, p. 2. Manuscrisele acestor amintiri sunt păstrate de doamna Mărioara Aburel.

²² „Acțiunea”, II, nr. 396, 7 octombrie 1931, p.1.

²³ „Vocea Galaților”, XIV, nr. 4065, 2 octombrie 1931, p. 3.

²⁴ Crișan Mușățeanu, *Lumea copilăriei mele*, București, 1998, p.150.

Bibliotecii „V.A. Urechia”, după moartea lui²⁵. Temeinicia cunoștințelor lui, în domenii atât de variate, l-au impus în acțiunea de popularizare a „științei, literelor și artei” susținută de „Universitatea Populară”, instituție care funcționa din martie 1914²⁶. Distinsul lui portret intelectual se împlinea prin împătımirea pentru muzică²⁷, pe care și-o cultiva în prieteneștile întâlniri cu celălalt pătimaș meloman al lumii gălățene, romancierul Anton Holban, pe atunci profesor de franceză la Liceul „Vasile Alecsandri”²⁸. O boală necruțătoare, cancerul, i-a curmat viața într-un spital bucureștean la 2 octombrie 1931²⁹.

Lui Garabet i-a urmat, în familia lui Avedic, o fată, Vartinica, născută la 10 iulie 1893. A decedat la Galați, pe 2 aprilie 1965³⁰.

Cel de-al doilea băiat al familiei, Ștefan, născut la 26 decembrie³¹, nu a fost tot atât de înzestrat ca fratele mai mare. A urmat Școala de Arte și Meserii din Galați, devenind apoi profesor la Liceul Industrial din Ploiești. A decedat la 26 aprilie 1950³². Prin fiul său, Lucian, care a moștenit o bună parte din calitățile unchiului Garabet, ramura Aburel din satul Oasele (Rediu) s-a menținut până în zilele noastre. A fost, de altfel, după cum vom vedea, singura care a putut învinge vitregiile vremii prin care a trecut neamul.

Ultimul copil al familiei a fost o fată, Aneta, născută la 25 iulie 1908. Studiile secundare le-a urmat la Liceul „Mihail Kogălniceanu” din Galați, urmând Facultatea de Științele Naturii din București, absolvită în 1939. Studentă fiind, s-a căsătorit cu ofițerul Marin Butunoiu, la 27 februarie 1937, cu care a viețuit până în 1950, când acesta a încetat din viață. A predat la Liceul „Mihail Kogălniceanu” și la alte școli secundare, din 1941 până la 1 septembrie 1965, când a fost pensionată. A mai trăit încă patru decenii, fiind cel mai longeviv membru al neamului Aburel.

²⁵ Emil Constantinescu, *Un tezaur al Galațiului: Biblioteca „V.A. Urechia”*, în „Orizonturi”, II, 1939, 2-3, p. 127; Ovid S. Crohmălniceanu, *Amintiri deghizate*, București, 1994, p. 165. Din „Fondul Aburel”, de la Biblioteca „V.A. Urechia”, pe care Crohmălniceanu îl cercetase ca elev, nu am putut identifica decât trei titluri cu însemnări autografe de proprietate: Rene Bazin, *Les Oberles*, 1901, cota I 8985; Edouard Duhardin, *Poesies*, Paris, 1913, cota II 3803; Michel Corday, *Anatole France d'après ses confidences et ses souvenirs*, Paris, 1927, cota II 3128.

²⁶ „Moldova de Jos”, II, 1928-1929, p. 1; „Acțiunea”, II, nr. 215, 5 martie; nr. 235, 28 martie 1931.

²⁷ Crișan Mușeteanu, *op.cit.*, p. 150.

²⁸ Romanul lui Anton Holban, *Parada dascălilor*, apărut în 1932, are dedicația: „În memoria lui G. Aburel, cititor prestigios și suflet delicat, cu care am discutat de atâtea ori despre această carte” (în „Opere”, I, 1970, p. 193).

²⁹ „Vocea Galaților”, XIV, nr. 4065, 2 octombrie 1931, p.1.

³⁰ SJANG, Comuna Rediu, „Stare civilă. Născuți”, 1893, dos. 13, nr. 31; Primăria Municipiului Galați, „Stare civilă. Morți”, 1965, nr. 324.

³¹ SJANG, Comuna Rediu, „Stare civilă. Născuți”, 1894, dos. 13, nr. 95.

³² SJANG, Primăria Municipiului Galați, „Stare civilă. Morți”, 1950, nr. 353.

Garabet, cel venit la Galați înainte de 1846, l-a avut aici contemporan pe Bogdan Aburel, despre care nu știm dacă îi era rudenie. Bogdan a venit, poate, de la Botoșani, unde se va stabili, mai târziu, unul dintre fiii săi. Nu se cunoaște natura negustoriei practicate, pentru care și-a luat protecția austriacă, de care s-au folosit și copiii lui. Supusul străin, prevedeau instrucțiunile vremii, era scutit de plata impozitului personal, taxa vamală era redusă la 8 % ad valorem. Puteau face negoț prin toată țara, fără nicio opreliște³³. Privilegiile care-i îmbiau și pe români să-și câștige statutul de supus sau „sudit”.

Căsătorit cu Ecaterina Hudic, au avut patru feciori: Grigore, născut în 1836, Leon, născut în 1845, Rupen, născut în anul 1849, iar Digran în 1850. A murit după nașterea celui de-al patrulea fiu, dar soția lui, Ecaterina, mai trăia la 2/14 iunie 1863, când semnează invitațiile la nunta fiului lor, Grigore³⁴. Un frate al ei, Filip, tot negustor, era în Galați la 8 septembrie 1870³⁵.

Grigore, cel mai mare dintre fiii lui Bogdan, s-a apucat de comerț, probabil, prin vremea Unirii, „comersant” fiind și în vara anului 1873. Profesiune pe care o aveau și cei doi frați mai mici, Leon și Rupen. Activau prin firma „Aburel freres”, situată pe Strada Mare, nr. 85 (pornea din zona hotelului „Galați”, urcând puțin în pantă, spre răsărit, și cotea apoi către Dunăre, la care se cobora prin Vadul Belvedere. Străzi desființate cu ocazia lucrărilor de sistematizare).

Închiderea navigației pe Dunăre, după începerea Războiului pentru Independență din 1877-1878, a produs o stagnare a afacerilor firmei, iar Grigore și fratele Rupen se hotărâsc să deschidă o fabrică de cărămidă la Vadul Ungurului, în zona viitorului tunel. „Cărămidăria D/omnilor/ Aburel” funcționa și în anul 1884, când se executa planul expropriierilor necesare construcției tunelului³⁶. După această dată, fabrica de cărămidă și-a întrerupt activitatea, pe care și-a reluat-o în iulie 1889, Aburel având și de data aceasta ca asociat pe Bernard Mersing, un mai vechi „prieten de afaceri”³⁷. „Comenzile” se putea face la „biroul” lui Mersing, pe Strada Portului, „deasupra Bursei”, sau acasă la Aburel, Strada Armeană, nr.8³⁸.

³³ Stela Mărieș, *Supușii străini din Moldova în perioada 1781-1862*, Iași, 1986, p. 104.

³⁴ Arhiva dr. Valentin Aburel, Brașov, scrisoare din 16 august 1999. În aceeași colecție se găsesc și portretele, în ulei, nesemnate, datând din perioada 1830-1840, a lui Bogdan și a soției Ecaterina, în costume armenesti de epocă.

³⁵ SJANG, Primăria Orașului Galați, „Stare civilă. Născuți”, 1870, nr. 462.

³⁶ SJANG, Primăria Orașului Galați, dos. 37/1895, f.1, 7, 30; Idem, *Planuri*, nr. 380; P. Păltănea, *Istoria orașului Galați*, Partea a II-a, p. 164.

³⁷ Afacerile comerciale pe care le avea cu Bernhard Mersing datau din vara anului 1881 („Galații”, VII, nr. 1000, 2-3 iulie 1881, p. 3).

³⁸ „Poșta”, IX, nr. 147, p. 5. Strada Armeană a fost în apropierea Bisericii Armene, dar a dispărut cu ocazia lucrărilor de sistematizare din zonă. Aici s-a creat cea de a doua „mahala armenescă”, înainte de anul 1858, când a început zidirea actualei biserici (P. Păltănea, *Istoria orașului Galați*, partea I, nota 364, p. 104). Vechea mahala a fost între străzile Sfântul Spiridon și Frumoasă (astăzi, Prelungirea Traian).

Se poate susține că Grigore Aburel nu i-a putut achita lui Mersing cota de câștig ce i se cuvenea, căci la 28 martie 1891 trebuia să-i plătească 7.600 de lei, fiind păsuit pentru un an. Pentru garanție, Elena Aburel, soția lui Grigore, ipotechează fabrica, cu toate clădirile și tot locul ei „cuprins între hotarele drumului de fer vechi și cel nou al tunelului”. Elena Aburel își declară acum domiciliul la fiica ei, Ecaterina Agemoglu, Strada Armeană, nr.10³⁹. După achitarea datoriei, Elena Aburel a încheiat, la 10 octombrie 1891, un nou „contract de asociațiune” cu Rebeca Thierer și H. Moritzsohn, pe timp de cinci ani, pentru fabricarea de „pietre bazaltate” și cărămidă⁴⁰. Contractul, din cauze necunoscute, a fost repede reziliat, la 7 decembrie 1891, iar fabrica de cărămidă a fost închiriată, pentru pe perioadă de cinci ani, cu o chirie de 1000 de lei pe an, lui Costache Caramanlău din Focșani⁴¹. Cu banii chiriei spera să-și achite din împrumutul de 3.000 de lei solicitat medicului militar Constantin Papilian, stabilit de curând în oraș⁴². Din lipsa documentelor, nu mai putem urmări soarta afacerilor lui Grigore Aburel după 1900; este sigur că ele nu vor mai ajunge la prosperitatea anilor de început.

Grigore s-a căsătorit la 2/14 iunie 1863, la Biserica Națională Armeană, cu Elena, fiica lui Bogdan (Navasart)⁴³, negustor, fruntaș al comunității armenilor, căci în iulie 1858 era eforul bisericii⁴⁴, stabilit în Galați pe la începutul secolului XIX⁴⁵. Soția lui, Ana, mai trăia la 4 februarie 1894, când avea 76 de ani. Grigore și Elena au avut șase copii: doi băieți, Joachim și Bogos (nume schimbat în Paul, la începerea cursului școlar secundar) și patru fete, Silvia, Iulia, Ecaterina și Maria.

Despre Joachim avem puține știri. S-a născut la 8 septembrie 1870⁴⁶. În anul 1883-1884 a fost înscris la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați⁴⁷. S-a căsătorit cu Elena Goilav. Fiica lor, Elena, a fost soția lui George Iacobentz, armean din Botoșani, ofițer⁴⁸, înrudit prin alianță cu familia armeană a baronilor Kapri⁴⁹.

³⁹ SJANG, Tribunalul Covurlui, Secția I, Acte autentice, 1891, nr. 536, 538.

⁴⁰ *Ibidem*, 1891, nr. 1627.

⁴¹ *Ibidem*, 1891, nr. 1990. C. Caramanlău era căsătorit cu o soră a Elenei Aburel. Informație primită de la dr. Valentin Aburel, printr-o scrisoare din 14 septembrie 1998.

⁴² SJANG, Tribunalul Covurlui, Secția I, Acte autentice, 1891, nr. 1990. Constantin Papilian s-a născut la 13 octombrie 1853. A urmat cursurile de medicină ale profesorului Carol Davila, ajungând la demnitatea de general medic comandant al Serviciului Sanitar. A fost tatăl celebrului profesor universitar Victor Papilian (Victor Papilian, *Lacrima*, Antologie de Mircea Popa și Cornelia Papilian, București, 1988, p. XLI).

⁴³ Onomasticul are înțelesul de „sărbătoare”.

⁴⁴ Grigore Goilav, *Biserici armenie de prin Țările Române*, București, 1912, p. 42.

⁴⁵ Rectificăm afirmația lui Bogdan Căuș, *Figuri de armeni din România. Dicționar*, București, 1997, p. 182, care a susținut că s-a stabilit la Galați la mijlocul secolului XIX.

⁴⁶ SJANG, Tribunalul Covurlui, Secția I, Acte autentice, 1894, nr. 339.

⁴⁷ SJANG, Primăria Orașului Galați, „Stare civilă. Născuți”, 1870, nr. 462.

⁴⁸ SJANG, Fond Liceul „Vasile Alecsandri”, „Registrul matricol” nr. 14, f. 407. Părinții locuiau pe Strada Domnească, nr. 18.

⁴⁹ Informații primite de la dr. Valentin Aburel, scrisoare din 16 august 1999.

Al doilea fecior, Bogos, s-a născut la 10 mai 1877⁵⁰. Studiile secundare le-a început la Liceul „Modern” din București dar, în toamna anului 1898, s-a transferat în clasa a VII-a la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați, pe care l-a și absolvit⁵¹. Ajutat de mătușa Elisabeta Caramanlău, a studiat pictura la Paris. La 5 octombrie 1903, era înscris la „École Nationale des Arts Decoratifs”. L-a avut ca profesor pe Jean Paul Laurens și a lucrat, un timp, alături de Puvis de Chavannes la pictarea Pantheonului parizian⁵².

S-a reîntors la Galați probabil pe la începutul anului 1924, menținând însă legăturile cu mediile plastice bucureștene. Ministerul Cultelor și Artelor îi aprobă, la 1 februarie 1928, să susțină la „Școala de Arte Frumoase” un ciclu de conferințe cu tema: „Tehnica în pictură”. Tot în acest an, expune la „Salonul oficial”, fiind apoi prezent cu câteva expoziții la Brăila, București și Galați. În 1934 a terminat fresca din holul Palatului Telefoanelor din București⁵³. Anii următori își îndreaptă preocupările spre pictura bisericească. În vara anului 1937 a pictat Catedrala Episcopală din Galați⁵⁴.

S-a căsătorit la 21 iunie 1924 cu Maria Olteanu⁵⁵, născută la 15 noiembrie 1893, fiica lui Andrei Olteanu și a Bălașei Popa⁵⁶. Au avut un singur fiu, Valentin.

Paul Aburel a decedat la 31 iulie 1949 la București. Soția lui a trăit până la 24 ianuarie 1984 și a fost înmormântată la Brașov⁵⁷.

Valentin Aburel s-a născut la 17 aprilie 1925⁵⁸. A învățat la Liceul „Vasile Alecsandri” între anii 1936-1944. Studiile superioare le-a continuat la Facultatea de Medicină din București, absolvită în 1950. Asistent la Clinica de Anatomie (profesor E. Repciuc), între 1949 și 1951, și chirurg general la Clinica de Chirurgie a Spitalului „Caritas”, 1951-1961. Asistent și șef de lucrări la Clinica de Chirurgie Plastică a Institutului de Medicină și Farmacie București, între 1961 și 1973. Doctor în Medicină, cu teza „Despre lamboul cilindric”, susținută la IMF București. Șef de secție la Spitalul Județean Brașov, unde a înființat și condus secția de chirurgie plastică, între 1973 și 1994. A avut o prodigioasă activitate științifică, concretizată într-un impresionant număr de comunicări susținute la congrese și sesiuni de specialitate, publicate în reviste românești și străine. Membru fondator a Societății Române de Chirurgie Plastică și a câtorva societăți

⁵⁰ Ștefan S. Gorovei, *O veche cronică genealogică: familia baronilor Kapri*, în „Arhiva Genealogică”, III (VIII), 1996, 1-2, p.476.

⁵¹ SJANG, Primăria Orașului Galați, „Stare civilă. Născuți”, 1877, nr. 334.

⁵² SJANG, Fond Liceul „Vasile Alecsandri”, „Registrul matricol”, 1898, dos. 47, f. 109; Al. Nicolescu, *Primii 60 de ani ai Liceului „Vasile Alecsandri” din Galați*, p. 187.

⁵³ Arhiva dr. Valentin Aburel, scrisoare din 5 noiembrie 1998.

⁵⁴ „Vestitorul”, Galați, XIII, 1937, 4, p. 67.

⁵⁵ SJANG, Primăria Municipiului Galați, „Stare civilă. Căsătorii”, 1924, nr. 490.

⁵⁶ *Ibidem*, „Stare civilă. Născuți”, 1893, nr. 681.

⁵⁷ Informații primite de la dr. Valentin Aburel, scrisoare din 5 noiembrie 1998.

⁵⁸ SJANG, Primăria Municipiului Galați, „Stare civilă. Născuți”, 1925, nr. 723.

internaționale de specialitate⁵⁹. Valentin Aburel a murit la Săcele în data de 30 septembrie 2005.

A fost căsătorit cu Eugenia Vladimirescu, la 25 martie 1950, și cu Ecaterina Cristescu, la 11 aprilie 1975. Din prima căsătorie are o fiică, Adina – Maria, născută la 17 februarie 1959, stabilită în București și căsătorită cu Eugen Marius Cigusievici⁶⁰.

Dintre cele patru fete ale lui Grigore Aburel, Ecaterina ar fi fost prima născută. A fost căsătorită de copilă, la 13 – 14 ani, cu Grigore Agemoglu, armean cu nume turcizat (fiul – oglu – lui Agem), un negustor cultivat. O parte din biblioteca lui a ajuns în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”. Semnalăm un volum cu însemnare autografă, Alexandre Dumas, Conte de Monte Cristo, Smirna, 1872 (în limba armeană, cota II 38.451). Se înrudea cu Ovanes Agemoglu care, împreună cu soția, Adela, vând, la 8 mai 1888, „casele mari și mici” din Strada Domnească (zona Alea Trandafirilor)⁶¹. A decedat cu puțin timp înainte de 4 aprilie 1894, când Ecaterina își roagă tatăl să se ocupe de succesiunea averii defunctului ei soț, rămasă în Anglia și Franța⁶².

Silvia, Selve în actul de naștere, s-a născut la 14 iunie 1873⁶³. Căsătorită cu Anton Gheorghiu, au avut trei băieți: Gheorghe, ofițer superior, Grigore, funcționar bancar, și Ion, înzestrat cu un „comic” ce stârnea „râsete homerice”, talent cu care erau înzestrați mai toți membrii familiei Aburel. Frații Gheorghiu au decedat prin 1970⁶⁴.

Iulia, Iuli în actul de naștere, s-a născut la 1 noiembrie 1874⁶⁵. Nu a fost căsătorită și a trăit la Focșani. Ultima copilă, Maria, s-a născut la 14 decembrie 1878. Nu a fost căsătorită. A decedat la 5 ianuarie 1967, la București⁶⁶.

Cu siguranță că cercetarea arhivelor, în anii ce vor veni, pot aduce noi date despre acest neam de armeni, Aburel, stabilit în Galați acum aproape două veacuri.

⁵⁹ Informații primite de la dr. Valentin Aburel, scrisoare din 23 iulie 2002.

⁶⁰ *Ibidem*.

⁶¹ SJANG, Tribunalul Covurlui, „Secția I. Acte autentice”, 1888, nr. 642.

⁶² *Ibidem*, 1894, nr. 894.

⁶³ SJANG, Primăria Orașului Galați, „Stare civilă. Născuți”, 1873, nr. 233.

⁶⁴ Informații primite de la dr. Valentin Aburel, printr-o scrisoare din 5 noiembrie 1998.

⁶⁵ SJANG, *Primăria Orașului Galați*, „Stare civilă. Născuți”, 1874, nr. 45.

⁶⁶ *Ibidem*, 1878, nr. 811. Informații primite de la dr. Valentin Aburel, printr-o scrisoare din 5 noiembrie 1998.

Foto 1. Bogdan Aburel, în haine de negustor,
pictură ulei, 1830-1840.

Foto 2. Catherina Aburel, soția lui Bogdan, născută Hudig, pictură ulei, 1830-1840.

Foto 3. Grigore Aburel și soția sa, Elena, născută Navasart, 1870.